

Den Biologiska Mångfaldens Dag 22 maj 2019

Bioblitz i Långängarnas Naturreservat, Sandvikens kommun

Anteckningar av Magnus Pamp förutom där annat anges, fotografier av Göran Persson förutom där annat anges. Sammanställt av Lotta Delin.

Vandringar

06.00-07.00 Fågelsång, Bengt, Lasse och Lennart Pettersson

Ur en brokig ljudmatta av skönsång hjälpte bröderna Pettersson oss att urskilja inte mindre än sexton fågelarter. En snabbkilande trädstamsilande ekorre blev bonus plus lärdomen att gärdsmygen gärna bygger bo i rotvältans virrvarr.

07.15-08.15 Naturvandring (växter, fåglar, andra djur, insekter och geologi), Per-Olof Ericksson

Om man fick vandra ofta med denna mångsidige naturens man... Ur Per-Olofs kunskaps kappsäck fick vi veta om harsyrans sömn rörelse, att död ved är ett smörgåsbord för biologisk mångfald, hur döende granar sänder ut terpenener som lockar granbarkborrar som då i sin tur förför artens honor med feromoner, om grävlingens grävande jakt efter dagmask och att den antibakteriella vitmossan går att använda på sår. Och mycket mer.

08.30-09.30 Naturfotovandring, Göran Persson

Naturfotografen tipsade oss - gå försiktigt! En kvist trampad bruten får skogens djur att blixtnabbt gömma sig. Det blir tomt på djur att fotografera inom en radie på tvåhundra meter. Finner du en blomma att förevisa, gå runt den för att hitta bästa ljuset. Fokusera på pistillen så blir skärpedjupet rätt.

Fotograf Lennart Pettersson

08.30-09.30 Träden gör skogen, Magnus Andersson

Träd skapar lokalklimat. 10 grader varmare kan det vara bland träden än ute på den öppna marken. Och luftfuktigheten är högre. Livsbetingelser som betyder mycket för många. Vi lärde om gran, tall, asp, al, björk och sälg. Som att aspen darrar för att dess bladstjälkar är platta, liksom att många aspstammar ofta är sprungna ur samma individ. Och att aspen gillar lätttröligt grundvatten, näringsrik mark och fritt från överskuggande andra trädarter.

09.45-10.45 Skogsstyrelsens slinga, Brita Asplund (hennes egen text)

Varför skyddas skog, hur går det till och vad är det skogen behöver skyddas från? I ett land som till 70 % består av skog är det inte konstigt att många arter är anpassade till ett liv i skogsmiljö. Men det är skillnad på skogsmiljö och skogsmiljö. Många kräsna arter har det tufft i dagens hårt brukade skogslandskap. För att ha en chans att lyckas bevara den biologiska mångfalden måste Sverige säkerställa att spillrorna av vårt mer ursprungliga skogslandskap får finnas kvar. Brita gick igenom olika former för skydd av skog och hur man kan ta hänsyn till arter i skogsbruket.

09.45-10.45 Blomstervandring, Inga-Greta Andersson och Ann-Marie Hedenskog

Längs stigar omgivna av ekbräken och mattor av multnande bruna asplöv fick vi lyckosamma möten med skogsblomster. Vitsippor i mängd till en början. Sedan visade sig vårfrylen, vårens allra första blomma, följd av bland andra ormbär med sitt giftiga blåsvarta bär, den ljusblå skogsviolen, den rosalila lungörten och den mystiska trolldruvan. Ett råd från våra blomsterguider; ta med en lupp, då blir varje blomma ett hav att dyka in i.

11.00–13.00 Vildmarksskola, Sara Wennerqvist, Wild Nordic

Vem lämnar efter sig vad? Vi studerade ingående bajskorvar, spybollar, fjädrar, horn, benbitar, käkben och kranium. Största näbben var inte örnens... Tjugo rätt kunde man få om man kände igen eller gissade rätt på alla. Få gjorde så.

11.00–12.00 Workshop: Herbarium av ännu inte rödlistad flora, Erik Anderman, Kultur Gävleborg, Region Gävleborg (hans egen text)

Herbarium kan säga någonting om tidigare antaganden inom vetenskaperna, om systematikens klassificeringar och föreställningar om en naturlig ordning, om koloniala förhållanden men också om de ekologiska utmaningar - med klimatförändringar och massdöd - som vi lever med och tvingas fly från i vår samtid. Vad kan vi göra för att inte fler arter ska hotas av utdöenderisk? I denna konstpedagogiska workshop rörde vi oss i Långängarnas naturreservat för att, genom tecknandet som metod, skärpa våra blickar och ta oss tid att verkligen se artrikedomen i vår omgivning. Här blev tecknandet, mer som en handling än förfinad utbildningsförmåga, en väg in i samtal om överlevnadsstrategier, utmaningar och samlad kraft.

11.00–12.00 Sök efter Lavar, Nicklas Gustavsson

Lavar fick vi veta är märkliga samarbeten, där algen i laven står för fotosyntes och svampen för vattenupptag och stödjande struktur. Under vår vandring fann vi signalarten skinnlav, den rödlistade lunglaven och en mängd andra lavar som kranslav, hjälmrosettlav, aspkantlav, gytterlav, blåslav, och filtlav. Den blekt gulgröna färgen lärde vi är typisk för de flesta skäglavar. I kanten av en mosse, på en enda nedfallen grangren fann vi ett tiotal olika lavar.

12.15–13.15 Svampar och tickor (rundvandring), Laila Bissman och Ove Lennström

Ser ni vitsippan som är högre än de andra? Rostsvamp får vitsippan att skjuta i höjden och bli lång och spenslig. Svampen värdväxlar mellan rönn vintertid och vitsippa sommartid. Vi fick lära att honungsskivlingen har självlysande mycel och att violtickan är först att kolonisera en nedfallen gren av gran. En spegel är bra att ha om man vill kika efter signalarten ullticka på undersidan av en låga.

12.15–13.15 Mossor, Tomas Troschke

Med skissblocket till hjälp visade Tomas oss hur mossarter kan skilja sig åt. Med lupp kikade vi på det som han sedan ritade; bladlistor, bladtänder, bladnervor, nedlöpande blad och annat. Under turen fick vi äran att möta anledningen till reservatets bildande - aspfjädermossan, samt arter som pygméfickmossa, hasselmossa, stubbspretmossa och palmossa, för att nämna några. Vi upptäckte även att trubbfjädermossan ofta blänker på lite håll.

14.45–15.45 Sök småkryp, Jennie Wahlborg och Per-Olof Ericksson

Ivriga små svepte med håven i bäckens höljor. De stora blev som nyfikna små och gjorde likaså. I baljan där alla tömde sin fångst sprängde virvelbaggarna fram, husmaskar stoltserade med bostäder av sten, barkflagor och barr, och en dykarlarv frossade på vattengråsuggor. Sista håvsvepet gav en trollsländenymp, vars tydliga vinglag avslöjade dess långt gångna planer på att bli luftburen denna sommar.

Övriga aktiviteter

09.00-15.00 Anna Hansson och Patrik Landberg, Västra Gästriklands samhällsbyggnadsförvaltning

Information om förvaltningens arbete, Sandvikens naturvårdsprogram, kommunala naturreservat...

09.00-15.00 Gabriella Blom och Anna Herrgård, Folkbiblioteket Sandviken
Bokbord.

09.00-15.00 Lage Bergström

Visar och berättar om sin bok "Livet omkring oss" vid lämpliga tillfällen
Samtal om blomsterängar och insekter, slåtter och biologisk mångfald – i anslutning till boken.

09.00-16.00 Elin Skoglund, Studieförbundet
Information om Studieförbundet.

10.00–12.00 Lillian Lundin Stöt, Naturskyddsföreningens kansli Gävle Dala

Ta Naturfalken "simborgarmärke" för arter, teckna arter med skojiga namn och få fröpåsar till en egen äng. Info om Operation: rädda bina, www.raddabina.nu. Bokbord, information om Naturskyddsföreningen Gävleborg och möjlighet att bli medlem.

10.00–15.00 Bengt Ehnström

Insektsexpert och författare med specialitet biologisk mångfald
Speciell inriktning på skalbaggar och fjärilar visar redskap, lådor med vackra insekter, insektsnag på barkbitar etc.

11.00–17.00 Berit Berglund, Gävleborgs botaniska sällskap och Naturskyddsföreningen
Botaniska samtal vid bord, Gästriklands flora, även till försäljning.

11.00–13.20 Brita Asplund, Skogsstyrelsen

Bemannat bok-/broschyrbord.

Hela dagen Joakim Helmbrant, Friluftsrämjandet

Boken "Vandra Gästrikleden". Visar upp friluftsutrustning, typ tält, kök osv.

Magnus Pamp, Biosfärområde Nedre Dalälven

Informerar om Biosfärområdet vid lämpliga tillfällen.

Tack till Naturskyddsföreningen Gävleborg för ekonomiskt bidrag!

